

ΒΙΒΛΙΟ

Δεν πιστεύω, δεν πιστεύω

Μια ψύχραιμη κριτική της αθεϊστικής σκέψης από τη σκοπιά ενός πρώην άθεου.
 Του Σωτήρη Βανδώρου

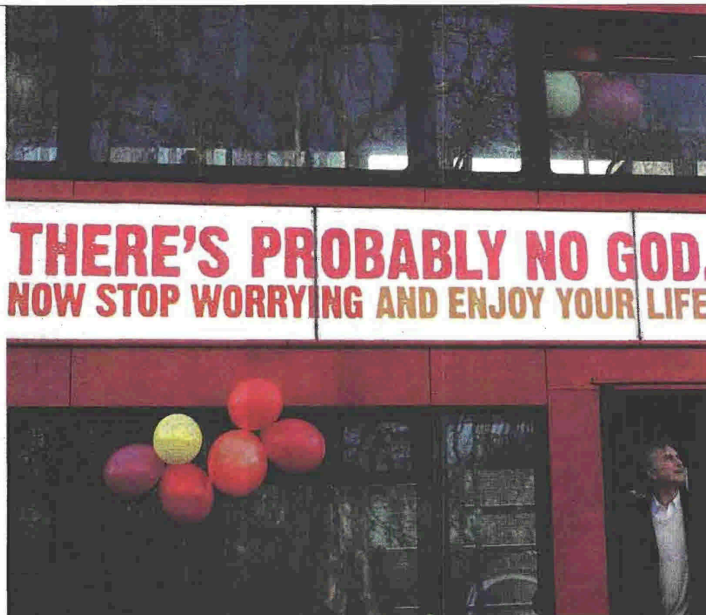
Το λυκόφως του αθεϊσμού
 ALISTER MCGRATH
 ΜΤΦΡ. ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΑΡΑΧΤΑΣ
 ΟΥΡΑΝΟΣ 2008
 ΣΕΛ. 405, ΤΙΜΗ €19,90

Η αυταπάτη του Dawkins
 ALISTER MCGRATH
 ΜΤΦΡ. ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΑΡΑΧΤΑΣ
 ΟΥΡΑΝΟΣ 2008
 ΣΕΛ. 147, ΤΙΜΗ €13,30

Ο Άλιστερ ΜακΓκραθ υποστήριξε στο «Λυκόφως του αθεϊσμού» που κυκλοφόρησε στα αγγλικά το 2004 ότι ο αθεϊσμός πνέει τα λείψα. Την επόμενη τριετία εκδόθηκαν βιβλία από τους Ρίτσαρντ Ντόκινς, Ντάνιελ Ντένιτ, Ρίτσαρντ Χάρις και Κρίστοφερ Χίτσενς -όλα τους πλέον διαθέσιμα και στα ελληνικά- τα οποία αποτελούν μαχητικές υπερασπίσεις του αθεϊσμού, που πυροδότησαν έντονη πολεμική και βίρηκα τερράτσια απήχηση, τουλάχιστον στο αγγλοαμερικανικό κοινό. Ο ΜακΓκραθ, καθηγητής Θεολογίας στο King's College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, δεν θα μπορούσε να φανταστεί τόσο γρήγορη και ηχηρή διάφηση της βασικής θέσης του. Ίσως για αυτό συνέγραψε αργότερα και το μικρότερο «Η αυταπάτη του Dawkins» με το οποίο απαντά σχεδόν σημείο προς σημείο στο περιφημο «Η περί Θεού αυταπάτη» του Ντόκινς, το οποίο και «ξετινάζει» κάτι που πάντως δεν συνιστά και κανένα κατόρθωμα, δεδομένου του πόσο επιπόλαια και εντέλει ασύστατη είναι η επιχειρηματολογία του τελευταίου.

Με το βαμβάκι...
 Το «Λυκόφως» είναι πιο ενδιαφέρον, πιο εκπληκτικό και πιο έντιμο από τα έργα των διάσημων νέων αθεϊστών, εκ των οποίων άλλωστε κανείς τώως δεν διαθέτει επιστημονική κατάρτιση στη Θεολογία, στη Θρησκεία-

Ο διάσημος βιολόγος Ρίτσαρντ Ντόκινς κατά τη διάρκεια αθεϊστικής εκστρατείας στο Λονδίνο.

» Όταν ο αθεϊσμός γίνεται πρόγραμμα της εξουσίας, παράγει εγκληματικά αποτελέσματα

λογία ή συγγενή κλάδο. Ο ΜακΓκραθ δεν υιοθετεί γενικά έναν καταγγελτικό λόγο, ούτε απαίσιμους τους διανοητικούς του αντιπάλους και τα πονημάτιά τους. Ενδεχομένως αυτό οφείλεται και στην προσωπική του εξέλιξη, δηλαδή ότι είναι ένας πρώην άθεος που μεταστράφηκε στο Χριστιανισμό. Έτσι, ένα μεγάλο τμήμα του βιβλίου αφιερώνεται στην επισκόπηση των κυριότερων εκδόχων της αθεϊστικής σκέψης στην ιστορική της εξέλιξη. Ο 18ος αιώνας έχει κομβική σημασία, καθώς στο πνεύμα του Διαφωτισμού και με κειμηλιώδη την επιστημονική επανάσταση των νεότερων χρόνων, ο αθεϊσμός εμφανίζεται πειστικά ως προμηθεϊκός ελευθερωτής από την καταπιεστική τάξη του Παλαιού Καθεστώτος, στην οποία βεβαίως ο ανώτερος κλήρος έχει το μεριδίό του. Ο ΜακΓκραθ συνεχίζει αυτή την εξιστόρηση με ενδιαμέσους σταθμούς τον Μαρξ, τον Νίτσε, τον Φρόντ αλλά και πλήθος άλλων στοχαστών μέχρι και τον 20ο αιώνα.

Η ισχύς των ιερατείων
 Από αυτή τη διαπραγμάτευση ο συγγραφέας καταλήγει στο συμπέρασμα

ότι ο αθεϊσμός παρουσιάζεται ισχυρός κάθε φορά που τα ιερατεία έχουν μεγαλύτερη ισχύ από αυτή που θα τους αναλογούσε και την αξιοποιούν για την ικανοποίηση ιδίων συμφερόντων ή εν πάση περιπτώσει εις βάρος των κοινωνικά αδύναμων.

Τα διδάγματα του παρελθόντος
 Στο μέτρο λοιπόν που ο αθεϊσμός καταγγέλλει τις υπερβολικές εξουσίες των θρησκευτικών κατεστημένων και επιπλέον επισημαίνει πως η πίστη εκπίπτει σε λατρεία των ειδώλων και σε πρακτικές που προσιδιάζουν περισσότερο σε παγανιστικές πρακτικές παρά στην πνευματικότητα του μονοθεϊσμού, ο ΜακΓκραθ μπορεί να τον κατανοήσει και εν μέρει να τον συμμεριστεί.

Διότι αυτό που κρατάει ως θετικό περιεχόμενο από αυτόν είναι τελικά η συμβολή του, έστω και παρά τις επιδιωξεις του ίδιου του αθεϊσμού, στη διασάφηση των στρεβλώσεων και των παθολογικών στοιχείων που μπορεί να προσλάβει η θρησκευτική πίστη. Κατά τα άλλα, εκτιμά ότι δεν έχει να προσφέρει σιδήριτο άλλο, αντίθετα

Απόσπασμα

«Η ιδέα ότι η επιστήμη και η θρησκεία τελούν σε διαρκή σύγκρουση δεν λαμβάνεται πλέον σοβαρά υπόψη από κανέναν μείζονα ιστορικό της επιστήμης, παρόλη τη δημοτικότητα της κατά το 19ο αιώνα. Ένας από τους τελευταίους προμαχόνες του αθεϊσμού επιβιώνει μονάχα στο επίπεδο της μάζας -συγκεκριμένα, ο μύθος ότι μια αθεϊστική, βασίζουσα στα γεγονότα, επιστήμη τελεί ασταμάτητα σε πόλεμο με μια βασίζουσα στην πίστη θρησκεία. Όχι μόνο δεν είναι αληθής αυτή η καρικατούρα σήμερα, αλλά η ιστορική έρευνα έχει πια αποφανθεί πως πρόκειται για κάτι το παραπληθνικό και ανακριβές όσον αφορά το παρελθόν. Παρ' όλα αυτά, ο εν λόγω μύθος συνεχίζει να επιβιώνει σε εκλαϊκευμένα αθεϊστικά κείμενα, αλόβητος από τα ευρήματα των μελετητών. Στο μισό κάποιου, τουλάχιστον προσανατολιστών αθεϊστών, η επιστήμη είναι ο ύψιστος σύμμοχος του αθεϊσμού.» («Λυκόφως», σελ. 126)

μπορεί να οδηγήσει τους οπαδούς του σε έναν κόσμο χωρίς νόημα και ηθική πυξίδα. Ακόμη χειρότερα, προκειμένου να θεμελιώσει τη θέση ότι ο αθεϊσμός εγκλιπώνεται εξίσου το φανατικό, όπως και οι φονταμενταλιστικές εκδόξεις της θρησκευτικής πίστης, παραπέμπει στην ιστορική εμπειρία των ολοκληρωτικών καθεστώτων. Η ιδέα είναι ότι όταν ο αθεϊσμός γίνεται πρόγραμμα της εξουσίας, παράγει εγκληματικά αποτελέσματα.

Όμως η λανθάνουσα ταύτιση αθεϊσμού με αυτές τις εκδόξεις είναι εξίσου προβληματική με την ταύτιση φέρ' επείν του Χριστιανισμού με την Ιερά Εξέταση.

Τελικά, ο ΜακΓκραθ μάς αφήνει με μια στυφή γεύση, ως εάν να μην έχει να πει κάτι περισσότερο τομμηρό διανοητικά από φράσεις όπως «η πίστη ότι δεν υπάρχει Θεός είναι ένα ζήτημα πίστης τόσο όσο και η πίστη ότι υπάρχει Θεός». Παρ' όλα αυτά, το βιβλίο είναι καλογραμμένο και θίγει με επαρκεία πολλές όψεις του σχετικού προβληματισμού όπως οι σχέσεις θρησκείας και επιστήμης.

svandoros@e-tipos.com

<p>Best Seller από το περιοδικό «Διαβάζω»</p>	<p>Ο ψεύτης παππούς ΑΛΙΚΗ ΖΕΗ ΨΕΥΔΟΣ 2008 ΣΕΛ. 155, ΤΙΜΗ €10,00</p> <p>Ένας αλλιώτικος παππούς και ένας δεκάχρονος εγγονός, ο Αντώνης. Ο παππούς, συνταξιούχος ηθροποιός, πληθωρικός σε συναισθήματα, γνώσεις και εμπειρίες, εξάπτει τη φαντασία του Αντώνη, ο οποίος αναρωτιέται: αλήθεια, ψέματα;</p>	<p>Αφρικανικό ημερολόγιο ΣΟΦΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΠΑΤΑΚΗ 2008 ΣΕΛ. 176, ΤΙΜΗ €14,00</p> <p>Η ιστορία μιας μικρής Αγγλίδας που γεννήθηκε στο Λονδίνο το 1924 και πέθανε κάτω από παράξενες συνθήκες στην Κένια. Εξήρσε σύντομη αλλά ευτυχημένη ζωή ανάμεσα σε περιπετειώδεις ανθρώπους και όχι λιγότερο περιπετειώδη ζωά.</p>	<p>Ο αδελφός της Ασπασίας ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ ΠΑΤΑΚΗ 2008 ΣΕΛ. 135, ΤΙΜΗ €6,50</p> <p>Ο Δαμιανός, ένα οκτάχρονο αγόρι, γράφει στο ημερολόγιό του προκειμένου να διορθώσει κάποια προβλήματα που είχε στον τρόπο γραφής και ομιλίας του. Έτσι μαθαίνουμε πολλά και αστεία που συμβαίνουν με την αδελφή του, Ασπασία.</p>	<p>Τρία μικρά λυκάκια ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΤΡΙΒΙΔΑΣ ΨΕΥΔΟΣ 2003 ΣΕΛ. 20, ΤΙΜΗ €18,90</p> <p>Μία από τις σταθερές «αξίες» το γνωστότερο ίσως από τα δεκάδες βιβλία του Τριβίδα, με το θρυλικό Ρούμι ως κακό γουρουνί, ευφυής αντιστροφή του γνωστού παραμυθιού με τα τρία μικρά γουρουνάκια.</p>
---	---	--	---	---